

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De Spiritu Sancto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

PROBATUR 3. ex aliis Canoniciis Scripturis.

PRIMA AUCTORITAS est Pauli, qui ad Rom. 9. v. 5. appellat illum: *Deum super omnia benedictum*. Formatur sic argumentum; Nulla creatura est Deus, super omnia benedictus, Christus est per Paulum Deus super omnia benedictus; Ergo Christus non est creatura. Major probatur. Deus verus est Deus super omnia benedictus; Ergo, quod non est Deus verus, non est Deus super omnia benedictus; nam in necessariis si affirmativa sit vera, falsa est negativa universalis. Eadem Major sic ulterius probatur. Si aliqua creatura esset Deus super omnia benedictus, esset Deus etiam super Deum summum, benedictus; si enim supra ipsum non esset benedictus, super omnia non esset benedictus.

Quod si dicas; esse super omnia benedictum, est, se inferiora creasse, item, omnia se excepto; jam non accipis Scripturam, ut sonat, & hactenus non ostendisti absurdum, cur simpliciter pro vera Divinitate Christi accipi non possit?

SECUNDA AUCTORITAS est ejusdem Pauli ad Philip. 2. v. 6. Ex quo loco sic arguitur; Cui naturam Dei habenti esse æqualem Deo est proprium & non alienum; ille est verus Deus: nam habere æqualitatem cum Deo, est illi esse propriam & non alienam Deitatem, hocque Deo non nisi convenit; sed Christo habenti naturam Dei, est proprium & non alienum esse æqualem Deo; Ergo Christus est Deus. Minor probatur, cui dicitur, quod *cum in forma Dei esset, non est rapinam arbitratus esse se æqualem Deo*, illi naturam Dei habenti esse æqualem Deo est proprium & non alienum, sed de Christo id dicitur. Ergo &c. Major probatur. Quia forma Dei est natura Dei; accepit enim nomen formæ pro natura Arist. 5. Metaph. c. 8. text. 15. Et Græca locutio pro forma habet naturam. Et certe ipse ille terminus æqualitatis cum Deo arguit Divinitatem: quæ enim creatura potest esse æqualis Deo?

TERTIA AUCTORITAS est ex 1. Joan. 5. v. 20. *Scimus, quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & si- mus in vero Filio ejus, hic est verus Deus, & vita æterna*, ex quo sic formatur argumentum; Hic verus Deus & vita æterna est summus Deus, tum quia hic apponitur articulus, qui per ad- versarios est nota Deitatis, tum, quia si per Ly- verus Deus non intelligitur summus Deus, etiam per summum Deum non intelligeretur Deus; sed dicerem esse summum ex similitudine ma- xima: Christus vocatur hic verus Deus & vi- ta æterna; Ergo &c. Immerito autem & sine fundamento diceret, hæc verba ad Patrem re- ferri, & particula *Hic* in aliis similibus ostendit dictionem referri ad immediatè anteposita; immediatè autem antea dictum est de Christo.

His omnibus argumentis & quibuscunque aliis non nego ingenia humana perversam re- sponsum cominisci posse, sed armantur hæc doctrinæ sensu Ecclesiæ, ut supra dictum est.

QUÆSTIO III.

De Spiritu Sancto.

CRELLIUS & ex ratione & ex auctoritate pro- bat Spiritum Sanctum non esse Deum. Quod ad rationes attinet, in hoc maxime infi- nit, quod Spiritus S. deberet esse Filius, sed hoc in materiis Scholasticis tractatur. Quod ad au- thoritates attinet Scripturæ, hæc sunt exami- nandæ.

DIFFICULTAS I.

Explicantur Auctoritates in oppositum.

OBJICIT 1. Crellius. Nullum posse profer- ri locum, in quo Spiritus Sanctus appella- tur Deus summus.

RESPONDETUR. Adferenda esse inferius testimonia.

OBJICIT 2. Crellius. Nullibi exstare Scri- pturam, quæ dicat Spiritum S. esse adorandum.

RESPONDETUR. Exstare hoc æquivalen- ter cum esse adorandum. Quando autem di- cit ex sententia Erasmi, quod Hilar. in Libris de Trinitate nullibi dicat, Spiritum S. esse Deum vel adorandum, sed tantum promerendum. Item quod in Missali Cracoviensi antiquo, quod appellabatur Rationale divinorum offi- ciorum, pro ratione redditur, cur nulla oratio dirigatur ad Spiritum Sanctum; quia donum non petitur à dono, sed à largitore doni, id non evincit. Non primum, quia Hilar. Lib. 12. de Trinitate in fine dicit, genitum tamen Spiritum Sanctum non dicturus, dicam unquam creatu- ram? quod ipsum est dicere, quod Deus sit. Antiquiores longè Patres Hilario, adducit Pe- tavius lib. 3. c. 7. à n. 9. Quod attinet ad Missale Cracoviense illud vidisse non contigit explicari si potest illud Ly donum, quia scilicet Ly donum potest supponere pro dono increato adeoque pro Deo. Est autem quædam doni & Spiritus Sancti proportio, cujus etiam meminit Ruiz, nimirum, quia liberalis & gratuita donationis prima radix est Amor, ideo namque donamus gratis, quia volumus donum accipienti perso- næ, quapropter Amor habet rationem primi doni per quod omnia gratuite donantur: quia ergo Spiritus S. vi suæ processione formaliter procedit ut amor, fit ut illi ratione suæ proprie- tatis personalis, conveniat peculiariter doni for- malitas. Ex eo etiam quod Pater sit fontalis ori- gigo totius Deitatis, & Filius habet rationem me- diatoris, hinc conjunctim ad hos dirigatur oratio; dirigatur tamen & ad Spiritum S. in illo hymno: Veni

Veni Creator Spiritus; & in terminationibus orationum fit ejusdem mentio.

OBJICIT 3. Quia sæpe mentio Spiritus S. non est facta quando est facta mentio Patris, & Filii, si autem Deus supremus esset, ubiq; mentio illius fieri debuisset.

RESPONDETUR. Nemo potest vel debet præscribere leges loquendi Christo, locutus est ut illi placuit, & quia ejus verbum semel dictum tam ponderosum est, quam si sæpe repeteretur, sufficiebat Spiritus Sancti Divinitatem vel semel proponi. Et sicut licet interdum positum sit nomen Patris, & non positum nomen Filii, non derogat quo minus Pater ille censetur habere Filium. Ita, posito nomine Patris, qui est principalis origo totius Deitatis personalis, & posito nomine Filii à quo etiam procedit Spiritus Sanctus, hoc ipso ex consequenti & arguitivè intellitur persona Spiritus S. Neque enim possent esse duæ personæ spirantes per modum unitatis principii, & non esse ipsa spirata persona. Quomodo sint explicandæ particulæ illæ: *Nisi Filius &c.* quæ videntur esse exclusivæ Spiritus Sanctus à Divinitate, supra explicatum est.

OBJICIT 4. Scriptura testatur: *Nemo novit Patrem nisi Pater, neg. Patrem quis novit nisi Filius*, & tamen illos noscere deberet etiam Spiritus S. si sit summus Deus.

RESPONDETUR. Expressè habetur 1. Cor. 13. *Quod Spiritus Dei omnia scrutetur etiam profunda Dei.* Item: *Quæ Dei sunt, nemo cognovit nisi Spiritus Dei*; quæ si ut sonant accipiuntur, de Spiritu S. procedent. Et sicut his locis non excluditur Pater & Filius; ita nec prioribus Spiritus Sanctus. Potest etiam hic locus explicari, quod nemo noverit Filium per productionem verbi nisi ipse Pater, nec quisquam Patrem per modum Verbi exprimit nisi solus Filius. Hanc explicationem innuunt etiam illa verba: *Et cui revelavit Filius revelare.* Quæ non debent accipi de revelatione aliqua libera, sed de revelatione ex vi communicationis naturæ, quam unâ cum Patre communicat Filius Spiritui Sancto. Non negamus quidem, frequenter Spiritum S. condistingui à Deo, sed hæc condistinctio ostendit alicuius in Persona, non in natura.

OBJICIT 5. Quia Spiritus S. appellatur Virtus Altissimi; Ergo non est Spiritus S. Deus.

RESPONDETUR. Inprimis negando Consequentiam, quæ non probatur. Imo locus hic potest pro nostro intento facere, quia si quidquid in Deo est, Deus est, cum in Deo etiam sit virtus Dei, dicitur etiam esse Deus; Et, quia hæc virtus condistinguitur Deo, hoc ipso, quia non condistinguitur in ratione naturæ, debet condistingui in ratione personæ. Deinde quando fit mentio virtutis Altissimi, non venit illo nomine ipsa persona Spiritus Sancti, sed efficacia Spiritui Sancto appropriata.

Nec inde sequetur, quod Spiritus S. sit Pater

Filii, quia secundum æternam generationem in illum non influit; productio autem temporanea, non erat in similitudinem naturæ.

Multoque minùs Spiritus S. significatur illis verbis, in quibus dicitur de Joanne: Ille præcedet in virtute & spiritu Eliæ. Non inficior nomine tamè hujus virtutis venire posse interdum Spiritum S. quamvis enim communis sit omnibus tribus virtus sumpta pro omnipotentia: per accommodationem tamen & approbationem, poterit attribui Spiritui Sancto; non est enim novum opera communia toti Trinitati, uni personæ accommodare.

Et congruit ut appelletur Spiritus S. virtus: quia illi justificatio & fructus prædicationis Evangelii, quod virtutis est, attribuitur. Immo cum ipsa Justificatio perficiatur amoris infusione, commodè tribuetur Spiritui Sancto, qui est in Divinis personalis amor.

Quando autem immediate post objicit Spiritus Sancti fore Filium Christum; quia Filius ille Dei dicitur, ex eo, quod sine Patre conceptus sit; de hoc actum est alibi.

OBJICIT 6. Spiritus S. hominibus à Deo donatur, precibus impetratur; Deus autem summus à nemine cuiquam datur; donum enim omne, & quod precibus impetratur, est in potestate donantis: Possidetur item ab eo cui datur; Deus autem summus, in nullius est potestate & possessione. Et sicut cum Pater aliquem donis suis implet, nō est necesse ut ipsemet ei donetur; sic & de Spiritu S. dicendum, si est Deus.

RESPONDETUR. Quo sensu Spiritus S. sit donum, supra explicatum est. Et sicut cum Filius dicitur datus mundo, non probatur illum non esse Deum, sic nec in præsentia. Unde ulterius colligitur, quomodo donetur Spiritus S. sine ulla potestate in eundem, sed sola origine. Ineritò etiam assumit universaliter quod Deus possideri non possit; cum nostra beatitudo sit in possessione summi boni. Deinde hæc omnia figuratè intelligi possunt, pro effectibus specialiter illi attributis. Congruentia hujus jam supra allata est; hoc insuper addi potest, quia cum bona, quæ à Deo accepimus sint bona, non intuitu retribuendi, collata, adeoque dona; & cum ex alia parte rationem doni habeat Spiritus S. in Divinis, sit ut illa dona, eidem specialiter attribuantur.

INSTAT 1. Crellius. Non effectus tantum Spiritus S. sed & ipse Spiritus S. datur; quia datur vis quædam à Deo magna, quæ hominibus veluti inspiretur, Judæiq; ad quos fiebat, prædicatione talem vim nomine Spiritus S. intelligebant. Nunquid enim quid ignotum dicebat Joannes, quando dicebat Christum baptizatum in Spiritu Sancto.

RESPONDETUR. Ipsa etiam vis illa à Deo manans, est effectus non nisi specialiter attributus Spiritui Sancto, idque congruè; quia illa inspiratio

Dd 2 spira-

spiratio dicit aliquam similitudinem, cum ipsa tertiæ personæ appellatione. Per Ly spiritus, poterant etiam Judæi habere notum nomen Spiritus Sancti, & non habere nota omnia objecta illo nomine significata; sufficiebatque ut quamvis non in omnibus locis, saltem in aliquibus, sub illo nomine Spiritus Sancti objectum, quæ est tertia persona Trinitatis, significaretur. Quod si queratur: unde probemus denominationem Spiritus pro inspiratione illa, & Spiritus pro persona divina accepti? Recurrendum erit ad inferius adferendas Auctoritates.

INSTAT 2. Spiritus S. promissus est Apostolis, & tamen sub illo nomine venit virtus emanans à Deo.

RESPONDETUR. Spiritum quidem Sanctum promissum esse Apostolis, sed venturum ratione suorum donorum, & effectuum illi appropriatorum, & licet missio ejus à Patre, in qua dicitur esse etiam Spiritus veritatis, licet inquam, originem illius indicet, tamen illius in linguis & aliis in columbæ specie descensus, figuratus est.

INSTAT 3. Si Spiritus S. Deus summus esset ne figuratè quidem diceretur ab alio dari.

RESPONDETUR. Inclusis imperfectiōibus in dando ne figuratè quidem debet dici dari; datur tamen seclusis imperfectiōibus; immeritò etiam assumit, quòd Spiritui Sancto non tribuatur Justificatio; quamvis enim omnia sint ex Patre, & omnia per Christum, tamen etiam suis locis attribuuntur similia Spiritui Sancto, qui datus est nobis. Et licet opera ad extra sint in re communia toti Trinitati, per accommodationem ex quadam congruentia, possunt tribui uni personæ.

INSTAT 4. Sequeretur non magis Spiritum Sanctum quàm Patrem & Filium nobis dari, siquidem illa dona, respectu quorum dicitur Spiritus S. dari, non magis à Spiritu S. quàm ab aliis personis dantur.

RESPONDETUR. Ne dicantur aliæ personæ nobis dari obest; quia non habent in se formalitatem doni supra explicatam.

INSTAT 5. Si Deus esset Spiritus Sanctus, non ab alia persona daretur, sed daret seipsam.

RESPONDETUR. Quod det seipsam, exprimit Ecclesia illo hymno; *Veni Sancte Spiritus &c.* Datur tamen etiam à Patre & Filio, quia ab illis per modum doni procedit. Multa congerit postea, itemque ex eo, quia Spiritus S. vocatur pignus, infert illum non esse Deum summum: sed hæc non convincunt; quia appellatur pignus ratione donorum & effectuum illi appropriatorum; hoc est ratione gratiæ, quam qui conservat habet pignus vitæ æternæ. Eodem etiam modo interpretari possumus dum dicimur in Spiritu Sancto obsignati; dum dicitur effundi in nos Spiritum Sanctum. Quod autem objicit, similes locutiones de Personis

non usurpari, id inprimis falsum est; quia si personæ possunt appellari Aqua, ut cum dicitur; *Effusus es ut aqua*; Item Ventus, ut cum dicit Job; *Ventus est vita mea*; ita bene potest appellari signaculum. Deinde cum hic non significetur aliquid aliud quàm dona, quorum collatio tribuitur Spiritui Sancto, quæ habent proportionem cum signaculis & re effusa, exinde non inferetur quidquam contra Divinitatem Spiritus Sancti, Christus quando dicitur de Spiritu suo nobis dedisse, intelligi debet, non quod dederit nobis potestatem aliquam summi Dei, sed donorum, summo Deo appropriatorum. Quando vetatur, ne exstinguamus Spiritum, non agitur de tertia Persona, sed de charitate intima. Denique quando arguit ex eo, non esse Deum Spiritum Sanctum, quia de illo ne audierunt quidem Ephesii; id non convincit, quia poterant Ephesii non statim de omnibus mysteriis doceri, vel negabant scire, si sit Spiritus Sanctus hoc sensu, quòd nescirent in Christum credentibus dari Spiritum Sanctum; hoc est vim patrandi miracula, loquendi linguis &c.

OBJICIT 7. ex illo Joan. 7. v. 39. *Nondum enim erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum erat glorificatus.*

RESPONDETUR. Ly *Erat* non debet accipi pro existentia, sed pro missione illius appromissa. Adde etiam in Latina antiquissima versione habetur Ly *datus Spiritus*, quomodo etiam legit Didymus l. 2. de Spiritu Sancto, Ambrosius de Incarn. c. 6. August. & alii. Quando autem ex eo, quòd procedat Spiritus à Patre & Filio, urget, illum Deum summum non esse itemque ex eo, quia mittitur, id jam in superioribus refutatum.

OBJICIT 8. Non loquetur à semetipso, sed quæcunque audiet loquetur, verba sunt Christi de Spiritu Sancto ex Joan. 16. v. 3. Sed Deus summus quidquid loquitur à seipso loquitur, nec audit quid loqui debeat: Legatus enim est qui instituitur in dicendo.

RESPONDETUR Athan. Chrysost. Basil. Cyrill. Ambros. August. dicti loci hanc esse explicationem, quòd ratione communicationis naturæ & productionis suæ personæ, quæ est à Patre & Filio, non loquitur à seipso, nomineque auditionis venit personæ ejus productio, quod ostendit Petav. l. 3. c. 8. Quod Maldon. adfert in oppositum parum refert, consule dictum Petavium.

OBJICIT 9. ex 1. ad Corinth. 2. v. 10. ubi dicitur: Deus nobis per Spiritum S. revelasse: Ly autem per, importat causam instrumentalem, Deus autem summus non potest esse causa instrumentalis.

RESPONDETUR. Quòd particula *Per* non semper significat causam instrumentalem, & quod etiam tribuatur Deo summo, ut supra probatum

hunc est. Potest etiam Deus scrutari profundum Dei, quia Ly scrutari non notat velle incognitum scrutari, & nosse: nam etiam Deus dicitur corda scrutari cui nihil incognitum: sed scrutari hic accipitur, pro penitus noscere, quæ locutio magis saluatur accedente reali personali distinctione, tertiæ personæ à reliquis. Ex hoc autem loco, quæ Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei, inferre debuisset Crellius Divinitatem illius, quod ne faciat hoc oggerit; nempe illud *Nemo potest* excludere alias personas, non enim creaturas intellectuales, quia ridicula foret locutio, nemo hominum aut creaturarum, ea scit quæ sunt Dei nisi Deus Pater, nunquid Pater est in hominum aut creaturarum numero: sed id etiam non vincit; bene enim dici potest, Spiritum S. esse in numero spirituum; unde Ly *Nemo* supponit pro nullus spiritus, imò ex hoc ipso, ut innui loco stabilitur Divinitas Spiritus Sancti. Et sicut non est ridicula locutio, nemo id novit nisi Deus, huiusque locutionis sensus est, nulla creatura id novit, sed solus Deus, ita & in præsentī, dicta locutio non est ridicula.

Objicit 10. ex apparitione Patris, Filii, & Columbæ ad Jordanem colligitur, aliam Spiritus S. essentiam, aliam Patris, & Filii esse: Et eum essentia Patris de cælo non descendit, nec formam illam corpoream assumpsit; essentia autem Spiritus Sancti utrumque fecit.

Respondetur. Non fuisse unitam hypostasem personam Spiritus S. naturæ columbæ; sed hoc fuisse non nisi imaginem, & similitudinem: potest autem in symbolis esse varietas, non in essentia; & ita symbolum erat Dei & nubes, & columna præcedens.

Instat 1. Deus summus non movetur, & cælo autem illa columba descendit.

Respondetur. Figuratè dici Spiritum S. descendisse, sicut dicitur de Deo, quod descendit, ut videret malitiam Sodomæ.

Instat 2. Qui ergo ex hac apparitione inferretur Trinitas.

Respondetur. Inferri; sit enim mentio Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Instat 3. Quæ fuerit singularis hic adumbrata operatio Spiritus Sancti per hoc symbolum columbæ?

Respondetur. Adumbratum fuisse vel genitum, quoniam facit gemere, vel bonitatem, quia dicitur felle carere; Ratio autem boni personalis amoris appropriatur.

DIFFICULTAS II.

Adferuntur loca pro Divinitate Spiritus Sancti.

Libet præfari cum Gregorio Nanzianzeno Orat. 37. *Vetus Testamentum Patrem aperit*

prædicat, Filium obscurius, Novum Testamentum Filium nobis perspicue ostendit, & Spiritus Divinitatem nobis subobscurè quodam modo indicavit, nunc Spiritus ipse nobiscum verè versatur, seque nobis apertius declarat.

Ex Veteri Testamento.

PRIMA AUCTORITAS pro Divinitate Spiritus S. Isaia 6. *Deus summus & Dominus exercituum dicit; Audite audientes & nolite intelligere.* Ex quo loco sic arguitur. Is qui locutus est prædicta verba, erat Deus, appellatur enim Dominus exercituum, & quo fundamento supponitur alibi, Deum loqui, ex eodem debet supponi, etiam hic loqui, & si Prophetis, & in particulari hic, isti, non est Deus locutus, non ergo verba illa revelavit Deus: Revelatio enim est locutio divina, sed is qui dicta verba locutus est erat Spiritus Sanctus: expresse enim Apostolus Actor. ult. v. 15. dicit: *Quia bene Spiritus Sanctus locutus est per Isaiam Prophetam ad Patres nostros dicens; Vade ad populum istum, & dic ad eos, aure audietis & non intelligetis.* Quo argumento utitur Nissen. Basil. Cyrill. & alii.

In idem recidit si dicas, is qui revelabat in Veteri Testamento ea quæ revelata sunt, est Deus; hoc enim tot illæ locutiones Veteris Testamenti significant, *Hec dicit Dominus*, & significat id Canticum Deiparæ illis verbis: *Sicut locutus est ad Patres nostros.* Canticumque Zachar. sed hic revelans erat Spiritus S. quia secundum illa Petri 1. expresse dicitur, *Spiritu S. inspirati locuti sunt sancti Dei homines.*

Respondet 1. Quod Spiritus Sanctus sit causa non nisi instrumentalis illius locutionis, &c.

CONTRA, quia æqualiter loquitur Deipara de Deo & Spiritu Sancto, itemque ipse S. Petrus & S. Paulus. Deinde arbitrariè dicitur, Spiritum Sanctum esse causam non nisi instrumentariam.

Respondet 2. Crellius. Per Spiritum Sanctum Isaia Davidi & aliis locutum esse Deum, quatenus Spiritu, atque efficaciâ suâ, faciebat eos scire, quæ dicere debebant, & ad illa proferenda illos impellebat. Et sicut ex loco Apoc. c. 2. & 3. ubi dicitur: *Qui habet aurem audiendi, audiat, quid Deus dicat, quid Spiritus dicat Ecclesiis.* Non rectè inferretur, Spiritum Sanctum esse Filium Dei, cum illic perpetuò loquatur Christus. Ita nec inferretur, ex dictis locis Spiritum Sanctum esse Deum. Rursus ex eo, quod Jehova dicat, se apparitum Prophetis n. 12. v. 6. non licet inferre quod Angeli sint Deus, quamvis illi apparuerint, hinc nec in præsentī rectè inferretur Divinitas Spiritus Sancti; *Quia locutus est Deus & Spiritus Sanctus.*

Dd 3

CON-

CONTRA est. Tum, quia quæro, an Spiritus illa efficacia ipsemet sit Deus, vel non? si est, habetur intentum; nam ejus in persona distinctio aliunde probatur: si autem non est Deus; ergo contradicis Scripturæ, quæ illum Spiritum loquentem, & revelantem sine addito appellat Deum. Tum, quia cum aliunde constet Angelos non esse Deum, hinc quando nominatur Deus aliquid per illos fecisse non potest inferri, Angelos esse Deum. Jam autem aliunde non constat, Spiritum S. non esse Deum, & cum absolute appellatur Deus, quare exinde non inferetur ejus Deitas? Unde cum constet in Apoc. Christum perpetuo loqui, & aliunde nobis Catholicis constat Spiritum S. esse distinctum à Christo, male inferetur, Christum esse Spiritum Dei, eo quod ibi Spiritus Dei dicatur loqui; in præsentem autem nihil simile ostendi potest. Tum quia, quando dicitur Deus dedisse legem, & Angeli, longè alia phrasi id describit Scriptura, ut ostendit textus.

SECUNDA AUCTORITAS est. Quia, qui Creator est hominis & cælorum est Deus summus, ut colligitur ex initio Genes. Spiritus S. est creator hominis & cælorum, ex illis verbis Eliu Job. 33. v. 4. *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum Omnipotentis vivificavit me.* Job etiam ipse cap. 26. v. 4. *Spiritus Dei ornavit cælos.* Et Psal. 13. *Verbo Domini cæli &c.* Et Psal. 103. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.* Quod si dicas, hic nomine Spiritus intelligi illud spiraculum quod inspiravit Deus, contravenies Scripturæ, quia illud spiraculum non fecit cælos, & quia ille Spiritus non posset dici facere hominem, sed facto homini infundi. Ad quod advertit etiam Iren. l. i. c. 5. citatus à Petavio. l. 3. c. 7.

TERTIA AUCTORITAS est ex 2. Reg. 23. *Spiritus Domini locutus est per me & sermo ejus per linguam meam. Dixit Deus Israel mihi, locutus est fortis Israel, dominator hominum.* Ex quo loco sic arguitur. Ille qui prædicto locutus est, est Deus; expresse enim Deus dicitur à Davide, sed illi qui locutus est, erat Spiritus, ut expresse nominatur: Ergo, &c. Et certe quamvis Angelus ista omnia fuisset locutus, quia non aptantur hæc verba ipsi Angelo, sed Deo; nec dicitur Angelus loqui, sed Deus; Ergo cum dicitur loqui Spiritus S. bene inferetur esse Deum.

Ex Evangelio.

PRIMA est AUCTORITAS ex illo Joan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.*

SECUNDA AUCTORITAS. Quia si bene arguitur ex illo loco, *Ego ex Deo processi*, Divinitas Christi, etiam ex hoc loco, qui appellatur *Spiritus Veritatis, qui à Patre procedit*, recte inferetur Divinitas Spiritus Sancti.

TERTIA AUCTORITAS ex illo Joan. 14. v. 16. ubi dicitur, quod *Spiritus S. mundus accipe-*

re non potest, quod illi mundus non videat, quod conforme est illi. Deum nemo unquam vidit.

Ex aliis Canonicis Scripturis.

PRIMA AUCTORITAS est ex Act. 3. *Cur tentavit Satanas cor tuum, ut falleres Spiritum S.* subdit quæ *non es mentitus hominibus sed Deo*, unde sic arguitur; Commisum mendacium contra Spiritum S. quem dicitur voluisse fallere Ananias, est commissum mendacium contra Deum; Dicit enim Petrus, quod mentitus sit Deo. Ergo, &c.

RESPONDET I. Cællius: Quod Scriptura aliter loquatur de Deo, aliter de Spiritu S. Nam de Spiritu S. dicit mentiri seu fallere, ac ludificari Spiritum S. de Deo dicit mentiri Deo, ita ut illud primum denotet simpliciter objectum circa quod fraus, ac ludificatio versatur, hoc verò secundum ostendit scopum ultimum, in quem injuria, ac contumelia redundet, & si supponitur Spiritus S. esse Deus, ad quid cum fuisset dictum, quod fallere voluerit Spiritum Sanctum, additur insuper, mentitus es Deo.

CONTRA est. Tum, quia in communi usurpatione non dicitur, quod mentiamur aliquem, sed quod mentiamur alicui. Unde erit fallere aliquem falsum dicendo ludificari; loquendo scilicet non vera pro veris, ac mentiri; Ergo idem erit dicere, mentiri Spiritui S. ac fallere vel ludificari Spiritum S. Tum, quia Objectum circa quod sermo versatur, si non sit id, quod aliquis negat, est ipsa persona, contra quam fit mendacium, si enim aliquis non loquitur, de objecto distincto ab audiente, loquitur de Audiente. Tum quia, quamvis constaret ex doctrina Apostoli Spiritum S. esse Deum, poterant adhuc Divinitatis ejus meminisse: nam constat primam personam, & esse Deum & esse Patrem, & nihilominus hoc utrumque in Scriptura poni solet.

RESPONDET 2. Uno eodemque actu potest quis duobus mentiri, & uni quidem per alterum seu uni immediate, ut hic Spiritui Sancto in Apostolis habitanti, alteri ut Deo; sic qui fideles persequitur, persequitur Christum; qui Apostolos audit, Christum audit, nec inde quisquam concluderet Apostolos vel Fideles esse Christum.

CONTRA est. Quia nullum est fundamentum loqui hic Scripturam de Spiritu S. & Deo, tanquam de duobus, omnino distinctis. Tum quia, quando loquitur Christus de se & Apostolis, de se & Fidelibus, condistinctim tanquam de duobus loquitur, quod in præsentem non fit. Tum quia, quando dicitur, Deus & Pater non est distinctio duorum; Ergo in præsentem idem dicendum: immo cum dicat, quod non sint mentiti hominibus, videtur secerni, quod mendacium non sit factum contra creaturam; Ergo factum contra Deum.

RESPON-

RESPONDET 3. Si licet ita argumentari, Ananias mentitus est Deo. Ananias mentitus est Spiritui Sancto; Ergo Spiritus S. est Deus. Licet etiam ita argumentari; Paulus persecutus est fideles. Ergo Paulus persecutus est Christum. En hinc concluditur non minus particulariter, particulariter enim aliquis persecutus fideles, persecutus est Christum, consequenter inferetur particulariter. Ergo aliquis qui mentitus est Spiritui S. mentitus est Deo.

CONTRA est. Quia in illa retorsione negatur Consequentia, quia medius terminus non attribuitur, ut dictum supra: non enim illius Majoris est iste sensus; Omne cui competit quod illud Paulus persequatur, competit esse Christum: nos autem admittimus; Cui Ananias mentitus est, omnino illi competit esse Deum.

SECUNDA AUCTORITAS est 1. ad Cor. 13. 6. *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis*, similia habentur c. 6. v. 19. Ex quibus locis sic arguitur. Cujus templum, est templum Dei, ille est Deus. Sed templum Spiritus S. est templum Dei; nam dicitur; *Nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti*. Et alias; *Nescitis, quia templum Dei estis*. Ergo.

RESPONDET Crellius pluribus viis huic argumento; scilicet templum esse non tantum summi Dei, sed etiam ejus qui sit illi in imperio cultuque Divino subordinatus, vel saltem templum non est non nisi ipse Dei, quatenus templum à nulla alia persona diviniore quodam jure possidetur, quam à Deo: Cæterum etiam ab Angelis tanquam Dei ministris incoluntur: unde qui vellet hoc loco uti, deberet ostendere Spiritum S. esse personam, cujus ab honore corpus nostrum est dicatum, & quod diviniore jure possideretur ab eodem.

CONTRA est. Tum quia hujus ipsius redenda fuisset ratio, cur templum possit esse Dei subordinati? Item quomodo possit aliquis esse Deus sine addito, & tamen subordinatus: hinc

autem est mentio Dei sine addito, & si ponantur Dei subordinati tales subordinatos Schola non nisi admittit Plurichæistam. Tum, quia nunquam dicitur templum esse alicujus Angeli; Ergo Templum sine addito alicujus per Scripturam indicabit divinitatem sine addito. Tum quia probatio quod Spiritus Sanctus sit persona, ex hoc loco non sumitur; sumi tamen posset, quia debet esse non accidens, sed substantia, & quidem intellectualis personata, nam templum non est nisi persona. Quare autem præter appellationem templi Spiritus Sancti additur quod sit templum Dei, id fit vel ad ostendendam distinctionem personæ, vel ad ostendendam illius distincte Divinitatem.

TERTIA AUCTORITAS est ex 1. ad Corinth. 12. v. 4. *Et divisiones operum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus*. Subditur; *Hec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus*. Ex quo loco sic arguitur; *Qui operatur omnia, Deus est*, ex prioribus verbis, qui operatur omnia Spiritus S. est, ex posterioribus verbis. Ergo Spiritus Deus est.

RESPONDETUR. Aliud esse Spiritum S. esse illum unum Deum, & aliud; cum illum unum Deum appellari, quia de re hic agitur. Deinde, argumentum multum probaret, quia concluderet etiam alias personas esse Spiritum Sanctum.

CONTRA est. Concedamus, interest distinctionem illarum propositionum, cur ex allato textu, prima propositio non verificabitur, cum appelletur expresse Deus; Spiritus Sanctus, si conjunctim utraq; propositio, sumatur. Quod autem adducit illum Spiritum S. fore totam Trinitatem, jam alibi solutum est.

Possent alia plura loca adferri, ut ex 2. ad Corinth. 3. v. 16. *Ubi appellatur Spiritus S. Dominus ad quem debet fieri conversio; tribuitur illi justificatio 1. ad Cor. 6. v. 11. Ad Rom. 8. Spiritus Dei, aut Filii, Dei dicuntur*. Resurrectio Christi, quæ attribuitur Patri, si verba ut sonant accipiantur, attribuitur etiam Spiritui Sancto, ad Rom. 4. &c.

*Et hæc de Divinis satis non Divinè; quia te decet silentium
Deus etiam in Schola.*

A. M. D. G. Bqj. V. H.

b.M.

Dd 4

INDEX.